

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
**ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ**

ΛΑΜΙΑ

Ταχ. Δ/ση : Καραμανλή & Ζαφείρη
Ταχ. Κώδικας: 351 33 Λαμία
Πληροφορίες: Φ. Τιλελή
Τηλέφωνο : 22310-47628, 47629
e-mail : efafeu@culture.gr

ΠΡΟΣ: 1) Γραφείο Υπουργού Πολιτισμού
2) ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ
3) Γραφείο Πληροφόρησης Κοινού
grplk@culture.gr
4) ΤΑΙΠΕΔ
info@hraf.gr
5) κ. Ευάγγελο Μαρκατσέλη
emarkatselis@gmail.com

ΘΕΜΑ: Σχετικά με ερώτημα του κ. Ευάγγελου Μαρκατσέλη, εκπαιδευτικού-γεωλόγου, για την προστασία του ιστορικού και αρχαιολογικού χώρου των Θερμοπυλών.

ΣΧΕΤ:

- α) Το από 20-08-2026 μήνυμα ηλεκτ. ταχυδρομείου από το Γραφείο Πληροφόρησης Κοινού (Α.Π. εισ. 372537/20-08-2026).
- β) Η ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/2860/255/11-1-2011(ΦΕΚ 23/ΑΑΠ & ΠΘ/22-2-2011) Υπουργική Απόφαση «Έγκριση αναοριοθέτησης του αρχαιολογικού χώρου των Θερμοπυλών, Ν. Φθιώτιδας».
- γ) Η με Α.Π. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΠΚΑΧΜΑΕ/471596/336480/10347/4156 (ΦΕΚ 302/Α.Α.Π./17-12-2018) Υπουργική Απόφαση θέσπισης Ζωνών Προστασίας Α και Β του εν λόγω αρχαιολογικού χώρου.

Σε συνέχεια του ανωτέρω α' σχετικού μηνύματος, αναφορικά με το θέμα, σας γνωστοποιούμε τα εξής:

Οι Θερμοπύλες αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους παγκόσμιας εμβέλειας και έναν από τους πλέον αναγνωρίσιμους και επισκέψιμους αρχαιολογικούς χώρους της Φθιώτιδας, ο οποίος προστατεύεται από τις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση αναοριοθέτησής του (β' σχετικό) και τη θέσπιση Ζωνών Προστασίας Α και Β (γ' σχετικό).

Ο χώρος και ειδικότερα η πλέον εμβληματική θέση, όπου ο λόφος του Κολωνού, το τείχος των Φωκέων και τα σύγχρονα μνημεία Λακεδαιμονίων και Θεσπιέων, αποτελούν καθημερινά πόλο έλξης μεγάλου αριθμού επισκεπτών απ' όλο τον κόσμο. Η μεγάλη επισκεψιμότητα του χώρου ενισχύεται από το Κέντρο Ιστορικής Ενημέρωσης Θερμοπυλών

του Δήμου Λαμιέων, το οποίο λειτουργεί πλησίον των νεώτερων μνημείων αλλά και από τους εκατοντάδες λουόμενους που κάνουν χρήση των ομώνυμων ιαματικών πηγών.

Η ανάπλαση και ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου των Θερμοπυλών αποτελεί ζητούμενο του Υπουργείου Πολιτισμού, της τοπικής και όχι μόνο κοινωνίας, προκειμένου να αναβαθμιστεί και να αναπτυχθεί ο ιδιαίτερος ρόλος του ως πολιτιστικού και τουριστικού πόλου, σε συνδυασμό με τον ιαματικό τουρισμό (ιαματικά λουτρά Θερμοπυλών, λουτρόπολη Καμένων Βούρλων). Στο πλαίσιο αυτό, η Εφορεία συμμετέχει στην πράξη του Ε.Π. της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με τίτλο «Προώθηση και Προβολή Σημείων Ενδιαφέροντος της Πολιτιστικής, Περιβαλλοντικής, Τουριστικής Διαδρομής Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με εφαρμογές ΤΠΕ», για την ανάπτυξη δράσεων ανάδειξης και διασύνδεσης του πολιτιστικού αποθέματος με υπάρχουσες υποδομές και υπηρεσίες [... (δ) Θερμοπυλών (Καμένα Βούρλα-Λαμία-Κάστρο Λαμίας-Οίτη)].

Επιπροσθέτως, στον αρχαιολογικό χώρο των Θερμοπυλών βρίσκεται σε εξέλιξη η υλοποίηση δύο υποέργων (υποέργα 5 και 6), στο πλαίσιο του ενταγμένου στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) έργου: «Αξιοποίηση της περιοχής της Πανελλήνιας Έκθεσης Λαμίας και Ανάπλαση-Ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου Θερμοπυλών», του προγράμματος «Παρεμβάσεις σε αστικές περιοχές και στο κτιριακό απόθεμα» - ID 16873 με κωδικό MIS 5161088.

Αναλυτικότερα:

Το υποέργο 5 με τίτλο: «Βελτιωτικές επεμβάσεις ήπιας ανάπλασης-ανάδειξης αρχαιολογικού χώρου Θερμοπυλών» εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟΑ/638071/23-01-2023 (ΑΔΑ: 6ΟΝΒ4653Π4-Ψ2Π) Υπουργική Απόφαση. Αφορά στο χώρο των νεώτερων μνημείων (Μνημεία Λεωνίδα – Θεσπιέων) και εκτελείται από τον Αναπτυξιακό Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α.Ε. «ΑΜΦΙΚΤΥΟΝΙΕΣ Α.Ε.», με επίβλεψη της Εφορείας μας. Σκοπός του έργου είναι η σύνδεση των σημείων ενδιαφέροντος του Μεσαίου Στενού, ήτοι λόφος Κολωνού, τείχος Φωκέων και νεώτερα μνημεία Λακεδαιμονίων και Θεσπιέων, καθώς και η διευκόλυνση της περιήγησης των επισκεπτών του χώρου των Θερμοπυλών.

Παράλληλα, με την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ/287537/10-07-2025 (ΑΔΑ: 906046ΝΚΟΤ-ΞΑΚ) Απόφαση, υλοποιείται το υποέργο 6 με τίτλο: «Αποκατάσταση και Στερέωση Τείχους Φωκέων στον αρχαιολογικό χώρο Θερμοπυλών», το οποίο εκτελείται απολογιστικά και με αυτεπιστασία από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Φθιώτιδας και Ευρυτανίας. Σκοπός του υποέργου 6 είναι η αποκάλυψη-καθαρισμός του τείχους των Φωκέων, η ανάταξη παρακείμενου δομικού υλικού, η συλλογή του διάσπαρτου αρχαίου, αρχιτεκτονικού υλικού, η αποκατάσταση των παρειών των λιθοδομών και του εσωτερικού γεμίσματος της αρχαίας κατασκευής, καθώς και η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου του μνημείου, με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών περιήγησης του κοινού.

Επισημαίνεται ότι, οι ανωτέρω εργασίες ανάπλασης του Μεσαίου Στενού, οι οποίες προβλέπεται να ολοκληρωθούν εντός του 2026, λαμβάνουν χώρα εντός έκτασης αποκλειστικά του Δημοσίου. Αποτελούν, όμως, τμήμα ενός συνολικού σχεδίου (masterplan) ολιστικής διαχείρισης του αρχαιολογικού χώρου, συμπεριλαμβανομένων των ιαματικών πηγών, το οποίο, εκτός από τις δημόσιες, περιλαμβάνει επίσης ιδιωτικές εκτάσεις, καθώς και εκτάσεις ιδιοκτησίας ΤΑΙΠΕΔ.

Όσον αφορά στο ιδιόκτητο τμήμα, η Εφορεία μας έχει αιτηθεί με το Α.Π. 353898/21-07-2022 έγγραφό της, την αναγκαστική απαλλοτριώσή του για λόγους ανάδειξης του πεδίου μάχης των κλασικών χρόνων.

Όσον αφορά στην ιδιοκτησία ΤΑΙΠΕΔ, η Εφορεία, με το Α.Π. 176037/09-05-2022 έγγραφό της, γνωμοδότησε θετικά επί Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών

Επιπτώσεων, με αντικείμενο μελέτης την αξιοποίηση του ακινήτου Ιαματικών Πηγών Λουτροπόλεως Θερμοπυλών. Η μελέτη εγκρίθηκε με την Α.Π. 176037/01-09-2022 Απόφαση της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού.

Όλα τα ανωτέρω βρίσκονται σε άμεση συνέχεια και συνάφεια με την αναβάθμιση του Κέντρου Ιστορικής Ενημέρωσης Θερμοπυλών (ΚΙΕΘ), αρμοδιότητας του Δήμου Λαμιέων και αφορά τόσο στις κτηριακές εγκαταστάσεις και τον περιβάλλοντα χώρο όσο και στη μουσειολογική και μουσειογραφική υποδομή, στη διαμόρφωση χώρων εκθέσεων, διαλέξεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων με στόχο τον εκσυγχρονισμό του κέντρου και τη βέλτιστη παροχή υπηρεσιών προς τους επισκέπτες. Με την υπ' αριθμ. πρωτ. 183010/21-04-2022 (ΑΔΑ: 6ΗΧΞ4653Π4-4Τ8) Απόφαση της ΕΦΑ Φθιώτιδας και Ευρυτανίας εγκρίθηκε σχετική μελέτη που υποβλήθηκε από το Δήμο Λαμιέων, μετά από γνωμοδότηση του Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων Στερεάς Ελλάδας.

Ανακεφαλαιώνοντας, οι Θερμοπύλες «είναι ένα μέγεθος που δεν είναι δυνατόν να το διαχειριστεί κανείς στα χρονικά όρια μιας θητείας είτε κυβερνήσεων είτε τοπικών αρχών. Είναι ένα μέγεθος που ξεπερνά τις δυνατότητες και τα όρια μιας γενιάς ή μιας τοπικής υπηρεσίας¹». Ωστόσο, οι υπό εξέλιξη εργασίες ανάπλασης-ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου των Θερμοπυλών που αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του τρέχοντος έτους, συμβάλλουν ουσιαστικά στην ανάδειξή του.

Η Προϊσταμένη της Εφορείας

Ευθυμία Καράντζαλη
Αρχαιολόγος

¹ Φ. Δακορόνια 2013, Θερμοπύλες: Παρελθόν, παρόν και μέλλον, στο Ι. Μακρής (επιμ.) 5^ο Συνέδριο Φθιωτικής Ιστορίας (Ιστορία-Αρχαιολογία-Λαογραφία), Λαμία, 16-18 Απριλίου 2010, Λαμία 2013, 39-50.